

V1999-83 26.11.99

Dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 for sentrale rammeavtaler inngått av Statens forvaltningstjeneste

Sammendrag:

Statens forvaltningstjeneste har inngått rammeavtaler med Esso Norge, Norske Shell, Hydro Texaco og Statoil Norge om leveranser av oljeprodukter levert i bulk samt bensin og diesel fra pumpe i tillegg til smøremidler. Det ble søkt om dispensasjon fra konkurranseloven slik at oljeselskapene kan inngå avtaler med sine viderefornhandlere om faste rabatter og minimumsrabatter på oljeprodukter som omfattes av avtaler inngått med Statens forvaltningstjeneste. Konkurransetilsynet fant at samarbeidet om leveranser av oljeprodukter i bulk forsterker konkurransen i markedet, og at samarbeidet om leveranser av bensin og diesel samt smøremidler er av liten konkurransemessig betydning. Dispensasjon kunne derfor gis.

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 23. september 1999 der De, på vegne av Deres leverandører, søker om dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 for sentrale rammeavtaler inngått mellom Statens forvaltningstjeneste og leverandører av oljeprodukter.

Bakgrunn

Statens forvaltningstjeneste har inngått kontraktfestede rammeavtaler for perioden 1. juli 1999 til 30. juni 2000 om levering av oljeprodukter i bulk, bensin og diesel fra pumpe samt smøremidler ved kortbasert kjøp. Rammeavtaler for levering av oljeprodukter i bulk omfatter Esso Norge AS og AS Norske Shell. Rammeavtaler for levering av bensin og diesel fra pumpe samt smøremidler ved kortbasert kjøp omfatter Esso Norge AS, Hydro Texaco AS, AS Norske Shell og Statoil Norge AS/ Statoil Detaljhandel AS.

Rammeavtalene mellom Statens forvaltningstjeneste og leverandørene av oljeprodukter nevnt ovenfor, innebærer at oljeselskapene vil binde sine viderefornhandlers utsalgspriser når de selger varer til statsinstitusjoner i henhold til avtalene som er inngått med Statens forvaltningstjeneste.

I henhold til konkurranseloven § 3-1 andre ledd må ikke en eller flere leverandører fastsette eller søke å påvirke priser, rabatter eller avanser for avtakernes salg av varer eller tjenester utover å oppgi veiledende priser.

Rammeavtalene for levering av oljeprodukter i bulk omfatter tre produktgrupper; bensin, diesel og fyringsolje, som igjen omfatter 10 ulike produktkategorier. Disse avtalene er utformet slik at Norge er delt inn i 5 distrikter, og det har vært en anbudsrunde for hvert distrikt i henhold til regelverket for offentlige anskaffelser. Anbudsrunden bestemmer hvilke av leverandørene som får kontrakt på levering i det aktuelle distriktet. Årets rammeavtaler for levering av oljeprodukter i bulk er inngått med Esso Norge AS og AS Norske Shell.

Rammeavtalene for levering av bensin og diesel fra pumpe samt smøremidler garanterer en minste rabatt for statlige institusjoners kjøp. Avtalene om rabatter er inngått med oljeselskapene sentralt, og de plikter å orientere sitt forhandlernettt om avtalens innhold. Den lokale forhandler er selvstendig næringsdrivende og står fritt til å akseptere avtalen. Ifølge Statens forvaltningstjeneste viser praksis at oppslutning om rammeavtalene blant bensinforhandlere er 100%.

Alle avtalene inneholder mulighet for videre forhandlinger mellom en statsinstitusjon og den lokale forhandler om tilleggsrabatter ved kvalifiserende volum og hvor ønske om et fast kundeforhold er til stede.

Leverandørens binding av videreforsandlerens rabatter og priser vil være i strid med konkurranseloven § 3-1 annet ledd. Konkurransetilsynet kan imidlertid gi dispensasjon fra forbudet med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Konkurransetilsynets vurdering og vedtak

Rammeavtalene for levering av oljeprodukter i bulk er inngått etter anbudskonkurranse mellom flere leverandører. Selv om binding av videreforsandlerens priser isolert sett fører til en konkurransebegrensning i markedet for salg av oljeprodukter, er det tilsynets oppfatning at konkurransen mellom oljeselskapene om å få avtale med Statens forvaltningstjeneste innebærer at konkurransen i markedet forsterkes. Etter Konkurransetilsynets oppfatning innebærer dette at konkurransen i markedet for salg av oljeprodukter i bulk samlet sett forsterkes.

Rammeavtalene for levering av bensin og diesel fra pumpe samt smøremidler er inngått med hvert enkelt oljeselskap sentralt. Oljeselskapene har tilbudt sine rabatter til Statens forvaltningstjeneste uavhengig av hverandre. Rammeavtalene hindrer ikke at leverandørene og deres forhandlere fortsatt er i konkurranse med andre oljeselskaper og deres forhandlere fordi avtalene inneholder mulighet for videre forhandlinger mellom statsinstitusjonen og den enkelte lokale forhandler om tilleggsrabatter ved kvalifiserende volum og hvor ønske om et fast kundeforhold er til stede. På bakgrunn av dette er det tilsynets oppfatning at konkurransereguleringen i avtaler for levering av bensin og diesel fra pumpe samt smøremidler er av liten konkurransemessig betydning.

I henhold til forvaltningsloven § 16 skal den et vedtak retter seg mot varsles og ha anledning til å uttale seg i saken før et eventuelt vedtak treffes. Konkurransetilsynet finner det likevel ikke påkrevd å varsle oljeselskapenes forhandlerorganisasjoner i denne saken, siden forhandlerne står fritt med hensyn til å godta avtalene som inngås mellom deres leverandører og Statens forvaltningstjeneste, jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd bokstav c).

På bakgrunn av ovennevnte og med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 første ledd bokstav a) og c) har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

Esso Norge AS og AS Norske Shell gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 annet ledd slik at selskapene kan inngå avtaler med sine videreforgere om faste rabatter på bensin-, diesel- og fyringsolje produkter i bulk som omfattes av avtaler inngått med Statens forvaltningstjeneste.

Esso Norge AS, Hydro Texaco AS, AS Norske Shell og Statoil Norge AS/Statoil Detaljhandel AS gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 annet ledd slik at selskapene kan inngå avtaler med sine videreforgere om en garantert minimumsrabatt på salg av bensin og diesel fra pumpe samt smøremidler som omfattes av avtaler inngått med Statens forvaltningstjeneste.

Det stilles som vilkår for dispensasjonen at den enkelte forhandler står fritt til å fastsette større rabatter enn det som er avtalt mellom oljeselskapene og Statens forvaltningstjeneste sentralt.

Dispensasjonen trer i kraft straks og gjelder til rammeavtalenes utløp 30. juni 2000.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises det til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

Konkurransetilsynet gjør videre oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningen for dispensasjonen ikke lenger er til stede. Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom som dispensasjonen er innvilget for, bes det om at De søker om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)